

белорусского агробизнеса содействует формированию благоприятных условий для решения острых задач в сфере сельскохозяйственного производства и наращивания потенциала данного сегмента экономики. Как показывает национальная статистика, доля сельского, лесного и рыбного хозяйства в ВВП остаётся достаточно высокой: 2013 год – 6,8%, 2014 год – 7,3%, 2015 год – 6,3%, 2016 год – 6,8% [7, с. 35].

Таким образом, в свете того, что спрос на сельскохозяйственную продукцию будет неуклонно расти во всем мире (рост численности населения планеты, возрастающий спрос на рынке ЕАЭС), а также активной поддержки со стороны государства, в среднесрочной перспективе можно прогнозировать оживление и развитие белорусского агробизнеса.

Список использованных источников

1. The Balance [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу : <https://www.thebalance.com>. – Дата доступа : 12.11.2017.
2. Сельское хозяйство Республики Беларусь. Статистический справочник. – Минск : Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2016.
3. Министерство экономики Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу : http://www.economy.gov.by/ru/gr_agro-ru/ – Дата доступа : 11.11.2017.
4. О Государственной программе развития аграрного бизнеса в Республике Беларусь на 2016-2020 годы и внесении изменений в постановление Совета Министров Республики Беларусь от 16 июня 2014 г. №585 : Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 11 марта 2016 г. №196 // Национальный центр правовой информации Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу : pravo.by. – Дата доступа : 13.11.2017.
5. Interfax.by Информационное агенство [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу : <https://www.interfax.by>. – Дата доступа : 11.11.2017.
6. East Invest Support Office [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу : <http://www.east-invest.eu>. – Дата доступа : 11.11.2017.
7. Беларусь в цифрах. Статистический справочник. – Минск : Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2017. – 72 с.

Дзюбак А.А., магістрант 2 року підготовки, спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», Вінницький інститут Університету «Україна»

ГРОШОВО-КРЕДИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

MONEY-CREDIT REGULATION OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

Анотація. У статті розглянуто сутність грошово-кредитного регулювання. Визначено значення грошово-кредитної політики національного банку. Проаналізовано основний інструментарій грошово-кредитного регулювання.

Ключові слова: грошово-кредитна політика, грошово-кредитне регулювання, банківська система, дисконтна ставка, облікова ставка.

Abstract. The essence of monetary regulation is considered in the article. The value of the monetary policy of the National Bank has been determined. The basic instrument of monetary regulation is analyzed.

Keywords: monetary policy, monetary regulation, banking system, discount rate.

Постановка проблеми. Криза у банківській системі України значно підвищила роль державного регулювання банківської діяльності. «Банкопад» виявив ситуацію, коли інструментарій грошово-кредитного регулювання не використовувався в повній мірі, що спричинило значні трансформації у економіці держави. З іншого боку, в економічній

політиці державою було обрано курс на лібералізацію. Дія всіх цих факторів і змусила по новому віднестися до інструментарію грошово-кредитного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням грошово-кредитного регулювання присвячено роботи таких вчених, як: Міщенко В.І., Яценюк А.П., Коваленко В.В., Коренева О.Г. [1], Шведа В.В. [5], Любун О.С., Любун В.С., Іванець І.В. [2], Грушко В.І., Лаптев С.М., Раєвського К.Є. [3], Мороз А.М., Пуховкіна М.Ф., Савлук М.І. [4] та інших.

Виклад основного матеріалу. Грошово-кредитне регулювання за своєю суттю є відповідною сукупністю заходів відповідного державного регулятора, що спрямоване на регулювання обсягів грошової маси в обігу, рівня відсоткових ставок депозитування, кредитування, рефінансування та інших показників грошового обігу та ринку капіталу в державі.

Грошово-кредитне регулювання за своєю суттю направлене на досягнення стабільного макроекономічного зростання, таргетування інфляції та контролю безробіття. Грошово-кредитна політика найбільш ефективно і оперативно виконує функції регулювання економічного циклу, попередження і подолання спаду виробництва.

Ключовими ідеологами системи грошово-кредитного регулювання є монетаристи.

Природньо, що головним об'єктом грошово-кредитної політики є саме гроші та грошові еквіваленти. Головним суб'єктом грошово-кредитної політики виступає Національний банк, який здійснює грошову емісію і регулює грошово-кредитну діяльність комерційних банків.

У своїй політиці Національний банк застосовує такі ключові методи: операції на відкритому ринку; коригування резервних нормативів, регуляторних нормативів тощо; визначення мінімального рівня облікової ставки.

Операції на відкритому ринку являють собою операції купівлі-продажу Національним банком урядових цінних паперів на відкритому ринку. У процесі купівлі-продажу цих паперів Національний банк вступає у відносини з комерційними банками, нефінансовими установами та населенням, а в окремих випадках і з державними установами. Здійснюючи операції із цінними паперами, Національний банк здатен збільшувати або зменшувати обсяги мінімальних резервів в банківській системі і таким чином впливати на пропозицію грошей.

Тобто в проведенні операцій купівлі-продажу, Національний банк переслідує за мету досягнення ключових макрофінансових показників, що визначені у бюджетній резолюції. До таких макроекономічних показників належить: обсяг та динаміка валового внутрішнього продукту; прогнозований та цільовий рівень інфляції; розмір дефіциту чи профіциту державного бюджету та джерела покриття дефіциту; платіжний і торговельний баланси.

У процесі здійснення грошово-кредитної політики Національний банк використовує певний інструментарій, який охоплює: визначення норм обов'язків резервів; формування процентної політики; механізми рефінансування комерційних банків; операції з цінними паперами на відкритому ринку; формування курсу національної валюти; регулювання ринку імпорту та експорту капіталу.

Сутність визначення норм обов'язкових резервів полягає в тому, що Національний банк встановлює комерційним банкам та іншим кредитним установам нормативи обов'язкового резервування залучених коштів. Тобто залучаючи умовних 100 грошових одиниць, банк в змозі направити на кредитування 80 одиниць, якщо резервна норма визначена на рівні 20%. Варіювання рівня резервної норми може підвищувати або знижувати вартість грошей у часі.

Процентна політика як інструмент грошово-кредитного регулювання економіки полягає в тому, що Національний банк визначає рівень процентних ставок за ломбардними і обліковими кредитами, які він надає комерційним банкам у порядку рефінансування їхніх активних операцій. В свою чергу, майже вся поточно банківська діяльність пов'язана із ставкою рефінансування.

Операції з цінними паперами на відкритому ринку полягають у змінах обсягів купівлі та продажу Національним банком цінних паперів: казначейських зобов'язань (депозитних

сертифікатів), інших цінних паперів. Сутність цих операцій нами було розглянуто вище.

Регулювання імпорту та експорту капіталу є інструментом впливу на грошову масу в зверненні, яке застосовується Національним банком, через: реєстрацію імпорту та експорту капіталу; встановлення максимальних і мінімальних розмірів процентних ставок за іноземними депозитами в українських банках; встановлення для осіб, які мають борги перед нерезидентами, обов'язкового безпроцентного вкладення певної частини від суми цих боргових зобов'язань в уповноважених банках.

Але самим основним інструментом регулювання грошово-кредитної сфери Національним банком належить так званій дисконтній ставці. Дисконтна ставка являє собою оперативний інструмент державного впливу на ринок позичкових капіталів. В умовах ринкових відносин централізоване регулювання рівня дисконтної ставки додає визначену спрямованість руху кредиту по горизонталі (банк-позичальник) і по вертикалі (Нацбанк – комерційний банк). Офіційна дисконтна (облікова) ставка служить орієнтиром для ринкових процентних ставок; її зміна по наданим Нацбанком кредитам збільшує або скорочує пропозицію кредитних ресурсів, регулює тим самим і попит на них. Крім того, дисконтна ставка впливає на рівень попиту та пропозиції на грошовому ринку, безпосередньо впливаючи на рівень інфляції.

Виходячи з облікової ставки, визначаються ставки, стягнуті комерційними банками по своїх позиках, і розміри відсотків, виплачуваних вкладникам по депозитах і інших рахунках. Підвищення (в антиінфляційних цілях) облікового відсотка, тобто політика «дорогих грошей» обмежує для комерційних банків можливість одержати позику в Національний банк й одночасно збільшує ціну грошей, наданих у кредит комерційними банками. В результаті кредитні вкладення в економіку скорочуються і, отже, гальмується подальше зростання виробництва. Курс же на зниження дисконтної ставки, політика «дешевих грошей», навпаки, виступає фактором розгортання кредитних операцій і прискорення темпів економічного розвитку.

Варто відзначити, що дисконтна (облікова) політика безпосередньо визначає рівень розвитку кредитного ринку держави, впливаючи не лише на банківські установи, але й на всю парабанківську систему.

Ключовою особливістю парабанківської системи є її сегментованість та спеціалізованість.

Тобто, спеціалізовані кредитно-фінансові інститути (не банки) зосереджують свою діяльність на окремих, як правило, невеликих сегментах ринку фінансових послуг, функціонуючи для певного типу клієнтури або пропонуючи відносно вузький спектр можливих операцій (рис. 1).

Важливу роль у ефективній діяльності кредитної системи в будь-якій країні з ринковою економікою передбачає необхідність ієрархічної побудови її інститутів на двох рівнях: перший – центральний банк країни; другий – комерційні банки і спеціалізовані кредитно-фінансові інститути. Така структура уможливує оптимальну організацію відносин між різними ланками кредитної системи, забезпечуючи належну координацію та регулювання їхньої діяльності з метою якнайповнішого задоволення потреб різних учасників господарського обороту у кредитно-фінансових послугах.

Крім того, така структура дозволяє доволі ефективно регулювати грошово-кредитну політику, формуючи такі правила гри на кредитному ринку, які дозволяють досягати бажаних макроекономічних показників.

Завдяки стабілізаційній здатності грошово-кредитна політика відіграє надзвичайно важливу роль на переломних стадіях економічного циклу – під час виходу з депресії, гальмування економічного спаду, запобігання кризи виробництва. Відповідними грошово-кредитними заходами центральний банк має можливість активізувати чи сповільнити кожний із цих процесів залежно від завдань загальноекономічної політики держави.

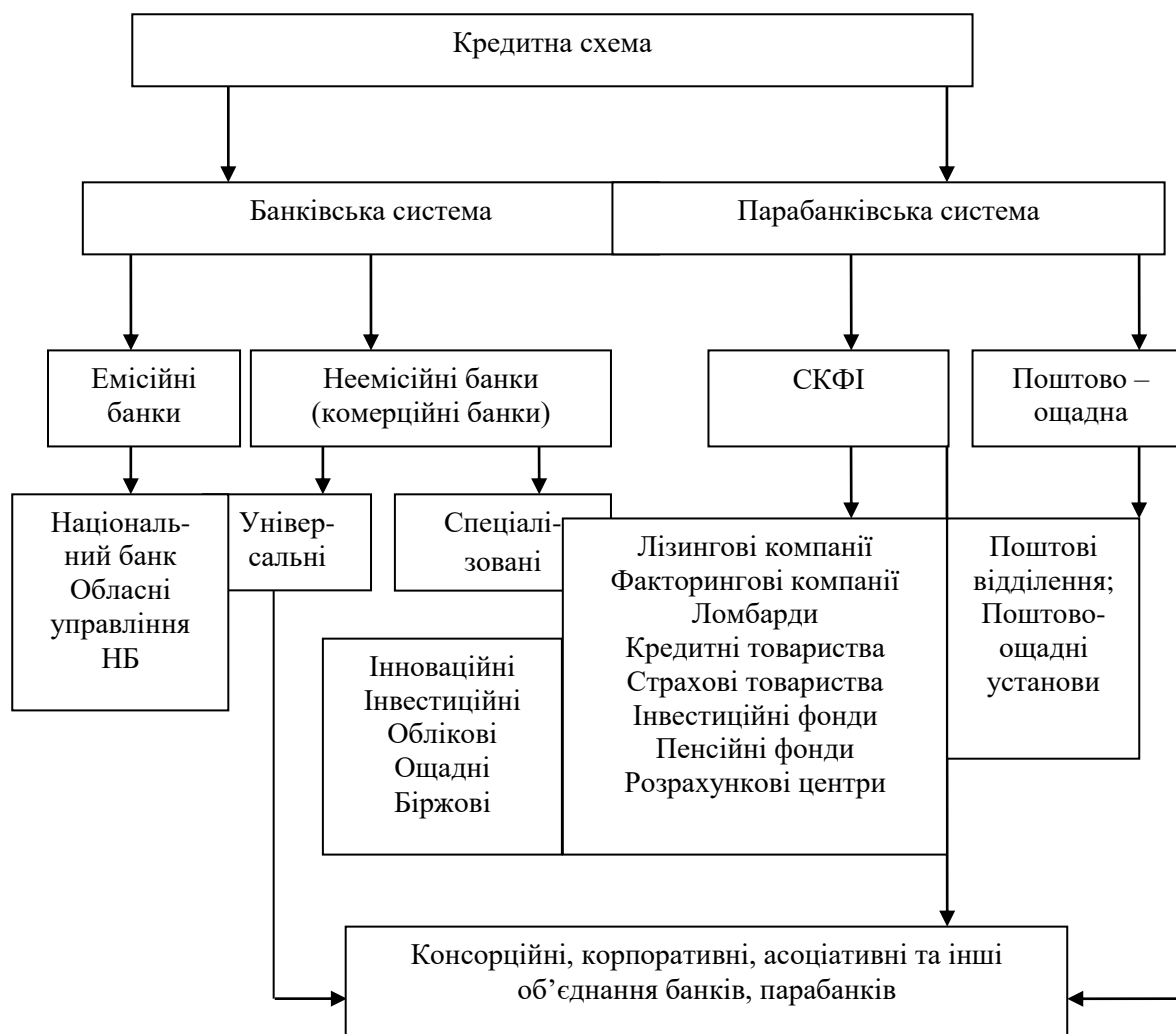

рис. 1. кредитна система України

Таким чином, можна стверджувати, що саме на основі грошово-кредитного регулювання найбільш змістовно побудована система державного регулювання економіки. Зважена грошово-кредитна політика сприяє формуванню стабільного не тільки фінансового, але й реального сектору економіки.

Список використаних джерел

1. Міщенко В.І., Яценюк А.П., Коваленко В.В., Коренева О.Г. Банківський нагляд : навчальний посібник / В.І. Міщенко, А.П. Яценюк, В.В. Коваленко, О.Г. Коренева. – Київ : Знання, 2004. – 406 с.
2. Любунь О.С., Любун В.С., Іванець І.В. Національний Банк України: основні функції, грошово-кредитна політика, регулювання банківської діяльності / О.С. Любунь, В.С. Любун, І.В. Іванець. – Київ : Центр навч. л-ри, Ун-т екон. та права «КРОК», 2004. – 351 с.
3. Грушко В.І., Лаптев С.М., Любунь О.С., Раєвський К.Є. Банківський нагляд : навчальний посібник / В.І. Грушко, С.М. Лаптев, О.С. Любунь, К.Є. Раєвський. – Київ : ЦУЛ, 2004. – 264 с.
4. Центральний банк та грошово-кредитна політика : підручник / Кол. авт. : А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна, М.І. Савлук та ін.; За ред. д.е.н., проф. А.М. Мороза і к.е.н., доц. М.Ф. Пуховкіної. – К. : КНЕУ, 2005. – 556 с.
5. Швед В.В. Банківське регулювання та нагляд. Сутність та значення / В.В. Швед // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : «Економічні науки». – 2015. – №11. – С. 124-128